

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 698/2018
11.02.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милојица Цвијовић адвокат из ..., против туженог ЈКП „Инфостан“ из Београда, којег заступа Градско правобранилаштво из Београда, ради утврђења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1115/2016 од 20.10.2017. године, у седници већа одржаној дана 11.02.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1115/2016 од 20.10.2017. године у првом и трећем ставу изреке и пресуда Другог основног суда у Београду П1 368/2014 од 10.12.2015. године у првом, другом и четвртном ставу изреке и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 368/2014 од 10.12.2015. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је ништав уговор о обављању привремених и повремених послова закључен између тужиље као извршиоца послова и туженог као послодавца, под бројем .../... од 30.06.2011. године. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужилца засновала радни однос на неодређено време код туженог почев од 01.07.2011. године и обавезан тужени да врати тужилцу на рад и распореди је на послове који одговарају њеној стручној спреми, знањима и способностима у року од осам дана од дана пријема писаног отправка пресуде под претњом принудног извршења. Ставом трећим изреке, одбачена је тужба у делу којим је тражено да суд обавезе туженог да са тужилом закључи писани уговор о раду на неодређено време, као недозвољен. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да накнади тужилци трошкове поступка у укупном износу од 95.290,00 динара са законском затезном каматом од 10.12.2015. године до исплате у року од осам дана од дана пријема писаног отправка пресуде под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1115/2016 од 20.10.2017. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Другог основног суда у Београду П1 368/2014 од 10.12.2015. године у ставу првом, ставу другом изреке у делу у коме је утврђено да је тужилца засновала радни однос на неодређено време код туженог почев од 01.07.2011. године и обавезан тужени да је врати на рад, и у ставу четвртном изреке. Ставом другим изреке, укинута је пресуда

Другог основног суда у Београду П1 368/2014 од 10.12.2015. године у осталом делу става другог изреке пресуде и одбачена тужба по тужбеном захтеву да се тужени обавезе да распореди тужиљу на послове који одговарају њеној стручној спреми, знањима и способностима. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужиља је поднела одговор на ревизију.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању, између странака закључено је више уговора о обављању привремених и повремених послова, којима је тужиљи поверено обављање послова радног места ... (послови пријема странака на шалтеру, обраде података и поднетих захтева грађана, рад у вези са службеним евиденцијама о плаћеним и неплаћеним рачунима грађана, обрада података правних лица, вршење обрачуна и издавање уплатница итд) максимално до 120 радних дана. Тужиља је по закљученим уговорима непрекидно обављала рад код туженог на означеним пословима од 04.05.2009. године до 31.10.2014. године. Општим актом туженог - Правилником о организацији и систематизацији послова, предвиђена су радна места главног референта, референта наплате, самосталног референта наплате и референта за теренске послове, са већим бројем извршилаца.

На основу тако утврђеног чињеничног стања, оба нижестепена суда су извела закључак о ништавости уговора о привременим и повременим пословима: првостепени суд зато што су симуловани послови (члан 66. став 1. Закона о облигационим односима) који прикривају дисимуловане уговоре о раду на одређено време, а другостепени суд јер су закључени злоупотребом права туженог предвиђеног чланом 197. Закона о раду да за обављање послова који нису систематизовани може ангажовати неко лице ван радног односа.

Полазећи од истог закључка, судови одлуку о основаности тужбеног захтева доносе применом различитих одредби материјалног права.

Првостепени суд то чини на основу члана 37. став 4. Закона о раду, са образложењем да су услови за заснивање радног односа на неодређено време били испуњени још 10.05.2010. године - истеком пет радних дана по протеку рока од 12 месеци од закључења првог таквог уговора, али, крећући се у границама постављеног тужбеног захтева, утврђује да је радни однос на неодређено време заснован са 01.07.2011. године.

Другостепени суд одбија жалбу туженог и потврђује првостепену пресуду са образложењем да је тужиља по уговорима о привременим и повременим пословима била ангажована за обављање послова који су општим актом туженог систематизовани као послови радног места ..., тако да је по истеку рока од 120 радних дана по првом

закљученом уговору наступила правна фикција о заснивању радног односа на неодређено време.

По становишту Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да је у овом спору погрешно примењено материјално право.

Одредбом члана 37. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 24/05 ... 54/09) којим је регулисан радни однос на неодређено време предвиђен је и случај у којој исти постаје радни однос на неодређено време (став 4). Према правном схватању, усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 25.12.2012. године, послодавац и запослени могу да закључе један или више сукцесивних уговор о раду на одређено време на истим пословима, чије укупно трајање непрекидно или са прекидима краћим од 30 дана не може да буде дуже од 12 месеци (осим замене одсутног радника). Ако послодавац и запослени закључе уговор о раду на одређено време по истеку рока од једне године на истоврсним пословима, па запослени ради дуже од пет радних дана, стекли су се услови за прерастање радног односа у радни однос на неодређено време.

Тужиља је поднетом тужбом тражила утврђење да је 01.07.2011. године засновала радни однос на неодређено време код туженог. Због тога су за одлуку у овом спору релевантни уговори закључени до тог датума, јер по члану 3. став 1. ЗПП суд у парничном поступку одлучује у границама постављених захтева. У том периоду закључени су: уговор од 05.05.2009. године у трајању од 04.05. до 15.05.2009. године (десет радних дана); уговор од 03.06.2009. године (анекс уговора од 05.05.2009. године), у трајању од 04.06. до 07.10.2009. године (90 радних дана) и уговор од 08.10.2009. године у трајању од 120 радних дана почев од 12.09.2009. године (до 01.04.2010. године). По тим уговорима тужиља је без прекида радила укупно 10 месеци и 28 дана. Уговор о привременим и повременим пословима од 22.09.2010. године тужиља је закључила по протеку рока од 30 дана од истека времена по последњем уговору од 12.10.2009. године, у трајању од 22.09.2010. године до 31.12.2010. године, а затим и уговор од 03.01.2011. године у трајању од 120 радних дана, почев од 04.01.2011. године, тако да по тим уговорима до 01.07.2011. године није радила дуже од 12 месеци. Следствено изложеном, нису прихватљиви разлози нижестепених судова о основаности тужбеног захтева.

Услов за преображај радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, у смислу члана 37. став 4. Закона о раду, је да је запослени на истим пословима по више закључених уговора о раду на одређено време, непрекидно или са прекидима краћим од 30 дана, радио дуже од 12 месеци. Овде то није случај, јер је тужиља по (симулованим) уговорима о привременим и повременим пословима од 05.05.2009. године, 03.06.2009. године и 08.10.2009. године непрекидно радила 10 месеци и 28 дана, а по протеку рока од 30 дана по истеку времена предвиђеног уговором од 08.10.2009. године закључила је (симуловане) уговоре о привременим и повременим пословима од 22.09.2010. године и 03.01.2011. године, по којима је до 01.07.2011. године радила краће од 12 месеци. На основу до сада утврђеног чињеничног стања не може се извести поуздан закључак да је по протеку времена за које је закључила ове уговоре тужиља наставила да ради код туженог још пет радних дана.

Предмет уговора о повременим и привременим пословима из члана 197. Закона о раду су и послови из одређене делатности послодавца. По закљученим уговорима у временском периоду релевантном у овом спору, тужила је обављала одређене послове који су само део послова из описа систематизованих послова радног места ... па зато није прихватљив ни став другостепеног суда да је по тим уговорима тужила обављала послове означеног радног места без уговора о раду и да се зато има сматрати да је засновала радни однос на неодређено време.

Из наведених разлога, нижестепене пресуде су морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, чак и ако утврди да су закључени уговори о привременим и повременим пословима симуловани и да прикривају уговоре о раду на одређено време, оценити испуњеност услова за прерастање радног односа по дисимулованим уговорима о раду на одређено време у радни однос на неодређено време, у смислу члана 37. став 4. Закона о раду, узимајући у обзир и врсту послова које је тужила по тим уговорима обављала.

Укинуте су и одлуке о трошковима поступка зато што зависе од коначног исхода спора.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић